

**ACTIVITIES OF THE GOA STATE BIODIVERSITY BOARD (GSBB) DURING THE FINANCIAL YEAR
2022-23**

(FOR INCLUSION IN THE ANNUAL REPORT OF NBA 2022-23)

S.No.	Information required on items/activities	Details
1.	Name of the SBB/UTBC	Goa State Biodiversity Board (GSBB)
2.	Details of incumbents of the following posts during 2022-23 (Name, Designation & Tenure etc. & Postal Address along with Phone No./ Official E-mail/Fax).	
2A	Chairperson	<p>Shri. Nilesh Cabral Hon'ble Minister for Environment and Climate Change; Chairperson, Goa State Biodiversity Board (GSBB). Designation: Chairperson Tenure: 23.12.2021 till 22.12.2024 Postal address: Ministerial Block, 1stFloor, Secretariat, Porvorim, Bardez- Goa Email: goanbiodiversity@gmail.com</p>
2B	Member Secretary	<p>Dr. Pradip Sarmokadam Designation: Member Secretary Tenure: 23.12.2021 till 22.12.2024 Postal address: Goa State Biodiversity Board C/o Department of Science Technology and Environment, Opp. Saligao Seminary, Saligao, Bardez- Goa Phone: +91 7758814514 Email: pradipgsbb@gmail.com; goanbiodiversity@gmail.com; goa-gsbb@gov.in</p>
3	Statutory developments during the year (Details of notifications /rules/orders issued)	<p>Notifications:-</p> <p>1. No. 15-1-2022/GSBB/BMC-141/015/788 dated 22.09.2022 (General guidelines/ recommendations for sustainable utilization, conservation and management of bio-resources with special emphasis on controlled harvesting and conservation of edible clams, other shell fish & amp; critical bio-resources within the jurisdiction of the Biodiversity Management Committees along the riverine & amp; coastal areas in the State of Goa).</p>

4	No. of Board Meetings conducted with date of each meeting during 2022-23	<p>1. GSBB has conducted 39th Board Meeting (Regular) held on 06th June 2022 at Conference Hall, Ministerial Block.</p> <p>2. GSBB has conducted 40th Board Meeting (Regular) held on 03rd October 2022 at Conference Hall, Ministerial Block.</p> <p>3. GSBB has conducted 41st Board Meeting (Regular) held on 03rd January 2023 at PAC Hall, Assembly Block, Porvorim Goa.</p>				
5	Budget and Expenditure of SBB/UTBC (With concise head wise details) 2022-23	Budget			Expenditure	
					Attached in Annexure - I	
5A	Funding sources availed by SBB/UTBC (Rs. in Lakhs)	State Fund / Fund of UT administration	Fund from NBA	CAM PA	Panchayat	Other sources
		Attached in Annexure - II	Attached in Annexure - III	N I L	N I L	Attached in Annexure - IV
6	Biodiversity Heritage Sites (BHS)	Notified			Identified / Proposed	
		<p>'Purvatali Rai', Sacred Grove of Surla village is notified as Biodiversity Heritage Site vide notification No.7/17/2019-20/GSBB/BHS /037/ 960, printed in official gazette, Govt. of Goa, Series I No.38 dated 13th December 2019.</p>			<p>a) Curtorim Lakes: <i>"Unique Water management system is one of the most indigenous engineering of linking of fresh water lakes within this heritage site between Raitollem, Maitollem and Angdi lakes and this supports agricultural and piscicultural practices round the year"</i> Village Name: Curtorim BMC Name: Curtorim-Biodiversity</p>	

			<p>Management Committee. Taluka: Salcete District: South Goa. State: Goa.</p> <p>(Note: The draft notification of the Curtorim BHS has been notified in the official gazette, Govt. of Goa.)</p> <p>b) Rivona Plateau: “<i>Unique Flora of Goa Dipcadi goense- A critically endangered species</i>”. Village Name: Rivona BMC Name: Rivona-Biodiversity Management Committee. Taluka: Sanguem District: South Goa. State: Goa.</p> <p>c) Chicalim Bay: “Habitat of <i>Endangered species of Goa- Window-pane Oyster (Scientific name: Placuna placenta)</i>”. Village Name: Chicalim BMC Name: Chicalim-Biodiversity Management Committee. Taluka: Mormugao District: South Goa. State: Goa.</p>
7	Progress in the preparation/revision of State Biodiversity Strategy and Action Plan (SBSAP)	Goa State Biodiversity Strategy and Action Plan (SBSAP) is under progress.	

8	Preparation of LBSAP (Local Biodiversity Strategy and Action Plan) , if any	NIL				
9	Assessment of City Biodiversity Index, if any (Name of the city and year of releasing report)	NIL				
10	Identification of potential OECM (Other Effective area based Conservation Measures), if any	NIL				
11	Number of BMCs constituted at different levels	Village/ Panchayat	Block/ Taluk/ Mandala	Nagar Palika /Municipality	Zilla Parishad /District	Total
11A	Number of BMCs at the beginning of the year as on 1 st April 2022	191	0	14	0	205
11B	Formed during the year (2022-23)	Nil	0	Nil	0	Nil
11C	Number of BMCs at the end of the period as on 31 st March 2023	191	0	14	0	205
12	Number of PBRs prepared at different levels	Village/ Panchayat level	Block/ Taluk/ Mandala	Nagar Palika /Municipality	Zilla Parishad /District	Total
12A	Number of PBRs at the beginning of the year as on 1 st April 2022	191 (Total 191 PBRs are validated at BMC Level)	NA	14 (Total 14 PBRs are Validated at BMC Level)	NA	205 (Total 205 PBRs are Validated at BMC Level)
		Note: GSBB is following additional 03 stages Validation process (1st Stage at BMC Level Validation; 2nd Stage at Gram Sabha Level Validation & 3rd Stage at State Level Validation by GSBB's Thematic Expert Committee on PBR and its Validation (TEC of PBR & V) for ensuring better quality of PBRs documentation)				
12B	PBRs documented during the year (2022-23)	03 stages Validated PBRs is NIL for the year 2022-23	NA	03 stages Validated PBRs is NIL for the year 2022-23	NA	Total 03 stages Validated PBRs is NIL for the year 2022-23.
12C	Number of PBRs at the end of the period as on 31 st March 2023	191 Documented & Validated By BMC	NA	14 Documented & Validated By BMC	NA	205 Documented & Validated By BMC

12D	Number of PBRs updated so far	NIL				NIL
12E	Number of Electronic PBRs	36	NA	1	NA	37
13	Details of films, posters/brochures prepared on Biodiversity of the State/UT by SBB/UTBC during 2022-23 (If so, please enclose photograph)	Attached in Annexure – V				
14	Details of legal action taken against any offender(s) under the Biological Diversity Act, 2002, if any	Nil				
14A	Litigation /Court cases/Offences (Please mention details in brief)	Attached in Annexure –VI				
14B	Conducting preliminary enquiry to establish prima-facie an offence (Please mention details in brief)	Nil				
15	Activities of the SBB/UTBC During 2022-23	Attached in Annexure –VII				
16A	Under Sec.23(B) of the Act – grant of approval for commercial utilization or Bio-survey & Bio-utilization, during 2022-23	No of Applications received since inception of SBB/UTBC up to 31.03.2023 (by GSBB) 3 Nos	No. of applications approved up to 31.03.2023 Nil for 2022-23	No. of applications rejected/prohibited during 2022-23 Nil for 2022-23		
16B	Under Sec.24(1)-Prior intimation received from Indians, Indian Companies/ Organizations /Association, during 2022-23	No of applications received during 01.04.2022 to 31.03.2023 3 Nos	No of Applications approved during 01.04.2022 to 31.03.2023 3 Nos	No of applications under processing Nil		
17	Details of celebrations/Awareness Programmes/training Programmes carried out by the SBB/UTBC during 2022-23 (Photos if any may be enclosed)	 <u>Days of Celebrations</u> <ul style="list-style-type: none"> • Yuva Jagruti Pre IDB-2023 function held on 11th February 2023 at Institute Menezes Braganza- Panaji Goa. • GSBB had organized celebration of International Day for Biological Diversity 2022, on 05.06.2022 along with Goa 				

		<p>State Biodiversity Conservation Awards 2022. (Report is attached).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celebration of World Wetland Day 2023 on 02.02.2023 at Raia BMC. <p>✚ <u>Training programme by Goa State Biodiversity Board carried out during 1st April 2022 to 31st March 2023 – (Given in Annexure VII)</u></p> <p>✚ <u>Awareness programme by Goa State Biodiversity Board carried out during 1st April 2022 to 31st March 2023 - (Given in Annexure VII)</u></p>
18	Details of any awards/ recognition /appreciation received by the SBB/UTBC during 2022-23	NIL
19	Details of any awards instituted by the SBB/UTBC and conferred on individuals/ organizations during 2022-23 for conserving Biodiversity & related matters	<p><u>Goa Biodiversity Conservation Awards 2022-2023.</u></p> <p>Individuals Awards Category:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dr. Suresh Kunkaliker- North Goa 2. Shri. Kanta Gayak- South Goa <p>Biodiversity Management Committee Category:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pomburpa Olaulim Biodiversity Management Committee- North Goa 2. Chicalim Biodiversity Management Committee – South Goa <p>Applied Biodiversity Researcher Award Category:</p> <p>Dr. K. K. Manohara</p> <p>Biodiversity Enthusiast Category Category:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shri. Ramesh N. Zarmekar (North Goa) 2. Shri. Johnson Stephen (South Goa) <p>Green Journalist Category:</p> <p>Shri. Paul Fernandes</p>

		<p>and the certificates for Special Appreciation and Special Recognition of the concerned personalities for the work in the field of Biodiversity conservation were appreciated/recognized during the function.</p>
20	Any other information	<p><u>GSBB has also charge of:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Nodal Agency' for Goa State Wetland Authority (GSWA), Govt. of Goa. • Member Secretary, GSBB is 'Nodal Officer' for State Level Steering Committee for National Adaptation Funds for Climate Change (SLSC & NAFCC), Govt. of Goa. • 'Nodal Agency' for Atmanirbhar Bharat Swayampurna Goa. • 'Key State Technical Institute' for One District One Product (ODOP) under Formalization of Micro Food Processing Enterprises (FME) Scheme. • Member Secretary, GSBB designated as Chairman, Technical Committee on Tree Plantation to provided holistic approach for plantation of trees constituted by The Tree Plantation Authority, Govt. of Goa vide order dated 12.10.2021. • Member Secretary, GSBB as Member Secretary of Committee constituted by Govt. of Goa to Study the Cause and also to propose restoration measures to the landslide caused in Sattari Taluka occurred recently due to heavy rainfall vide order dated 01.09.2021. • Member Secretary, GSBB appointed as Member of Research Advisory Committee (RAC) to promote research activity in the Forest Department on the issues related to forest and wildlife in the state of Goa vide order dated 21.01.2022. • Member Secretary, GSBB is appointed as 'Nodal Officer' to carry out the activities under the LIFE Mission.

		<ul style="list-style-type: none">• Member Secretary, GSBB is appointed as Member, State Board for Wildlife.• Member Secretary, GSBB is appointed on the Board of Directors, Goa Waste Management Corporation.• Member Secretary, GSBB is appointed as Member, State Level Advisory Committee on Solid Waste Management.
--	--	--

Date: 23.08.2023

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Pradip Sarmokadam", written over a horizontal line.

**Dr. Pradip Sarmokadam
Member Secretary, GSBB**

(Name & Signature of Member Secretary, GSBB)

Details of various Funding/Grants received by Goa State Biodiversity Board in financial year 2022-23

Sr.No	Name of the Funding Department/Financial Institution	Purpose of Funding	Amount of Funding Received (Rs.)	Expenditure Amount (Rs.)
1.	Department of Environment & Climate Change Govt .of Goa	Grant-in-aid for routine functioning of GSBB	2,20,00,000.00	2,20,00,000.00
2.	Department of Environment & Climate Change Govt.of Goa	Grant-in-aid for routine functioning of GSBB	50,00,000.00	3,00,000.00
3.	GMR-Goa International Airport Ltd	Compensatory Plantation of Mopa Airport through BMCs and locals from the villages.	19,60,000.00	15,00,000.00
4.	Directorate of Civil Aviation	Compensatory Plantation of Mopa Airport through BMCs and locals from the villages.	20,00,000.00	20,00,000.00
5.	Directorate of Industries Trade & Commerce	Funds for salary payment of PMU staff under PMFME scheme	12,00,000.00	10,92,000.00
6.	Universal Cables Pvt Ltd	Plantation Scheme of GSBB	3,50,000.00	0.00
7.	National Biodiversity Authority	NBA outsourced Personnel Grant-in-aid (old reimbursement)	25,49,258.00	25,49,258.00
8.	National Biodiversity Authority	NBA outsourced Personnel Grant-in-aid	13,50,000.00	10,67,895.00
9.	National Biodiversity Authority	Grant-in-aid pre-IDB 2023 activities	98,150.00	98,150.00
10.	Department of Science and Technology, Ministry of Science and Technology, Govt. of India	Establishing the State Climate Change Cell under NMSKCCC(SCCC-NMSKCC) in the State of Goa .(The staff is recruited in April 2023,the funds were received in Dec 2022 & the process was initiated)	57,85,872.00	0.00
	Total		4,22,93,280.00	3,06,07,303.00

Date: 23.08.2023

Dr. Pradip Sarmokadam
Member Secretary, GSBB

Annexure-II

Details of Grant-in-aid received by Goa State Biodiversity Board from State Govt.-Goa in the financial year 2022-23

Sr.No	Name of the Funding Department/Financial Institution	Purpose of Funding	Amount of Funding Received (Rs.)	Expenditure Amount (Rs.)
1.	Department of Environment & Climate Change Govt .of Goa	Grant-in-aid for routine functioning of GSBB as per pattern of assistance approved by DoECC	2,20,00,000.00	2,20,00,000.00
2.	Department of Environment & Climate Change Govt .of Goa	Grant-in-aid for routine functioning of GSBB as per pattern of assistance approved by DoECC	50,00,000.00	3,00,000.00
	Total		2,70,00,000.00	2,23,00,000.00

Annexure-III

Details of Grant-in-aid received by Goa State Biodiversity Board from NBA in the financial year 2022-23

Sr.No	Name of the Funding Department/Financial Institution	Purpose of Funding	Amount of Funding Received (Rs.)	Expenditure Amount (Rs.)
1.	National Biodiversity Authority	NBA outsourced Personnel Grant-in-aid (old reimbursement)	25,49,258.00	25,49,258.00
2.	National Biodiversity Authority	NBA outsourced Personnel Grant-in-aid	13,50,000.00	10,67,895.00
3.	National Biodiversity Authority	Grant-in-aid pre-IDB 2023 activities	98,150.00	98,150.00
	Total		39,97,408.00	37,15,303.00

Date: 23.08.2023

(Signature)
Dr. Pradip Sarmokadam
 Member Secretary, GSBB

Annexure-IV

Details of various Funding/Grants received by Goa State Biodiversity Board in financial year 2022-23

Sr.No	Name of the Funding Department/Financial Institution	Purpose of Funding	Amount of Funding Received (Rs.)	Expenditure Amount (Rs.)
1.	GMR-Goa International Airport Ltd	Compensatory Plantation of Mopa Airport through BMCs and locals from the villages	19,60,000.00	15,00,000.00
2.	Directorate of Civil Aviation	Compensatory Plantation of Mopa Airport through BMCs and locals from the villages	20,00,000.00	20,00,000.00
3.	Directorate of Industries Trade & Commerce	Funds for salary payment of PMU staff under PMFME scheme	12,00,000.00	10,92,000.00
4.	Universal Cables Pvt Ltd	Plantation Scheme of GSBB	3,50,000.00	0.00
5.	Department of Science and Technology, Ministry of Science and Technology, Govt. of India	Establishing the State Climate Change Cell under NMSKCCC(SCCC-NMSKCC) in the State of Goa .(The staff is recruited in April 2023,the funds were received in Dec 2022 & the process was initiated)	57,85,872.00	0.00
Total			1,12,95,872.00	45,92,000.00

Date: 23.08.2023

(Signature)
Dr. Pradip Sarmokadam
 Member Secretary, GSBB

Brochure of GSBB for the FY 2022-2023

Prides of Goa

Flame-throated Bulbul
(State bird of Goa)

Gaur
(State animal of Goa)

Malabar Tree-nymph
(State butterfly of Goa)

Terminalia elliptica
(State tree of Goa)

BIODIVERSITY DAY 22 MAY

Goa State Biodiversity Board
(An Autonomous Statutory Body)
Government of Goa

C/o Department of Science, Technology & Environment,
Opp. Saligao Seminary, Saligao, Bardez, Goa – 403511.
Email: goanbiodiversity@gmail.com or goa-gsbb@gov.in
Website: www.gsbb.goa.gov.in

The Secretariat of the Convention on Biological Diversity is pleased to announce the Biodiversity Day 2022 slogan for this is "Building a shared future for all life". Biodiversity remains the answer to several sustainable development challenges. From nature-based solutions to climate, health issues, food and water security, and sustainable livelihoods, biodiversity is the foundation upon which we can build back better.

Status of Legal Cases of Goa State Biodiversity Board (GSBB) (Court wise Breakup)

Sr. no	Title	Case No and Details	Case Status
<u>CASES IN THE SUPREME COURT OF INDIA NEW DELHI</u>			
1.	Mathala Chandrapati Rao V/s Union of India and Ors	Civil Appeal Nos. 5826 and 5827 of 2019, (Respondent No.35) filed before the Supreme Court of India, received on 13/09/2019	Pending on 09.11.22
2.	M/s Abhishek Engineers Vs. The Director Environment and Ex Officio Joint Secretary to the Government of Goa	Civil appeal No. 6786 of 2022	Disposed on 26.09.2022

Cases before Hon'ble National Green Tribunal (NGT) WZ

Sr.no.	Title	Case No and Details	Case Status
1	Shri. Bismarque Dias & 5 Others V/s State of Goa & Others	(OA)Appl. No 123/2015 (WZ) dated 23/11/2015 National Green Tribunal (NGT) (WZ)	Disposed 30.08.22
2	M/s Abhishek Engineering V/S Director of Environment & Ex-Officio Jt. Secretary, Govt. of Goa & Others	Appeal No. 75/2016 (WZ) National Green Tribunal (NGT) (WZ)	Disposed on 01.08.22
3	Wilbur Fredrick V/s GCZMA and Others0	O.A. No.-68/2017 (WZ) National Green Tribunal (NGT) (WZ)	Disposed 14.09.22
4	Lopinho Xavier & Ors V/S State of Goa &Ors (GSBB Respondent No. 03)	Original Application No. 130/2017 (WZ) (received on 31/07/2017). National Green Tribunal (NGT) (WZ)	Pending 19.09.22
5.	Kashinath Shetye &Ors V/S The Chief Secretary & Ors (GSBB respondent No. 03)	Original Application No. 141 of 2017 (WZ) (received on 03.08.2018). National Green Tribunal (NGT) (WZ)	Pending 23.08.22

6	Royla C. Fernandes vs State of Goa & ors (GSBB respondent no.5)	Original Applications no.42/2021 (Received on 24.06.21) WZ NGT	Pending
7	Dr. Joe D'Souza & Anr. Vs The State of Goa & Ors (Respondent No. 4)	Appeal No. 02/2022 (Received on 01.02.2022)	Disposed on 30.09.22
8	Inacio Dominic Pereira Vs. Dwarka Beach resort (Respondent No. 17)	Original Application No. 103/2021	Disposed on 24.03.2022 with directions to GCZMA
9.	Estevam Soccoro Ribeiro Vs State of Goa & Ors. (Respondent No.7) received on 09.05.2022	Original application no. 37/2022	19.10.22

Before the Hon'ble High Court Of Bombay at Goa

Sr.no.	Title	Case No and Details	Case Status
1	Agnelo Barreto & 02 Others V/s North Goa Planning and Development Authority Thro. The Archdioceses & 12 Others	PIL Writ Petition No. 32 of 2019 (Respondent No.8)	Pending
2	Chimbel Gram Seva Kala and sunskrutik Manch v/s Infotech Corporation of Goa Ltd. and Ors	(Respondent No. 6) PIL W.P. No. 41/2019, filed before the High Court of Bombay at Goa, received on 14/08/2019	Pending
3	Remedios D'Cunha and Ors. Vs the State of Goa and Ors.	PIL WP 15/2020 (GSBB – Respondent No. 7.	Disposed on 22.09.2021
4	Stendly Miranda and Anr vs. The State of Goa Thr. Its Chief Secretary	PIL WP 2/2021(GSBB Respondent no. 6)	Disposed on 07.09.2021
5	Mr. Estevam Ribeiro Vs. State of Goa & ors. (Respondent No. 7) received on 28.02.2022	PIL WP no. 326/2022	Disposed on 28.02.2022
6	Mr. Estevam Ribeiro Vs. State of Goa (Respondent No.7) received on 22.03.2022	PIL WP No. 632/2022	Disposed on 23.03.2022

ACTIVITIES OF GSBB FOR THE YEAR 2022-2023

✚ Training programme and Workshop by Goa State Biodiversity Board carried out during 1st April 2022 to 31st March 2023

- GSBB held teachers training for North Goa teachers on 11.10.2022 & for South Goa teachers on 13.10.2022 on topic **on Biodiversity Conservation by Engaging with Biodiversity Management Committee.**

1. GSBB held cluster meeting/ orientation meetings for newly reconstituted BMCs. Details are as per below:
 - a) Cluster meeting of Canacona Taluka BMCs held on 19th November 2022 at Village Panchayat Hall, Shristhal Canacona, Goa.
 - b) Cluster meeting of part BMCs from Mormugao Taluka held on 14th February 2023 at Village Panchayat Hall, Chicalim, Mormugao Goa.
 - c) Cluster meeting of part BMCs from Tiswadi & Ponda Talukas were held on 25th February 2023 at Auditorium Hall, GSPCB, Saligao, Bardez- Goa.
 - d) Cluster meeting of part BMCs from Salcete Talukas were held on 11th March 2023 at Seminar Hall, Mathany Saldanha Administrative Complex Margao, Goa.
 - e) Cluster meeting of part BMCs from Pernem & Bardez Talukas were held on 24th March 2023 at Auditorium Hall, Sant Sohrobanath Ambiye Government College of Arts & Commerce Hall, Pernem-Goa

2. Peer to Peer learning visit to Dapoli by GSBB selected BMC members from 14.05.2022-16.05.2022.

Workshop

- Member Secretary, GSBB attended workshop for Senior Government Officials on 'Funding available for Mitigation and Adaptation of Climate Change' organised by NABARD- Goa on 07.04.2022.
- Member Secretary attended 2nd Division level consultative workshop at Belgaum KBSS & KSMPB on 27.04.2022.
- GSBB attended training workshop on 26 & 27 July 2022 on sustainable management of mangrove ecosystem.
- GSBB attended The Stakeholder workshop on 100% Renewable Energy Roadmap & Strategy for Training & Institutional Capacity Building is scheduled on 3rd August 2022.

Awareness programme by Goa State Biodiversity Board carried out during 1st April 2022 to 31st March 2023

- Member Secretary, GSBB delivered talk on cashew and spices production processing and export at the Institute for Natural Resources, Chandgad on 03.04.2022.
- Member Secretary, GSBB delivered lecture on Agriculture and Livelihood as a part of workshop on 'Economic Parlance of Goa Post Liberation' on 05.04.2022.
- Member Secretary, GSBB delivered lecture to doctors on 'Our health, Our Planet' on 07.04.2022 at Institute of Menezes Braganza- Goa.
- Awareness program on Biodiversity for students of Government College, Borda, 13.04.2022
- Launch of the second multiprocessing center set up at Pontemol Curchorem Goa under the project GoVan- Conservation of Biodiversity through Livelihood Interventions on 19.04.2022.
- Member Secretary, GSBB attended celebration of Earth Day 2022" at WWF-India Goa office on 22/04/2022 and delivered Welcome address.
- GSBB's Plantation scheme was first taken up at Chicalim Mormugao in the property of Shri. Jose Antonio M. D'Costa & Mrs. Julana Laura D'Costa, in association with M/s Adani Mormugao Port Terminals Pvt. Ltd. and Chicalim BMC. Around 40 local varieties of Coconut saplings were planted on 18.05.2022.

- GSBB along with few selected BMC members attended and participated for International Day for Biological Diversity 2022 at Chennai.
- GSBB Celebrated Virtual IDB- 2022 on 22.05.2022 by organizing lecture by Dr. Manoj Borkar, HOD, Zoology Dept. Carmel College for Women, Nuvem Goa on Biodiversity & Zoonotic Diseases: Conservation and Implications".

- (GSBB) organized a collaborative Cycling rally on 5th June 2022, in collaboration with Verna Industries Association (VIA) & Margao based Xaxti Riders. More than 300 Cyclists participated in the rally.

- The second plantation under the scheme taken up by GSBB was at KursavaddoMaddant, Divar – Tiswadi- Goa on 26.06.2022 in the property of Mr. Stephen Fernandes. Mankurad variety (two) of mango was selected for plantation. This plantation was carried out in memory of Late Newton Fernandes, late Santan Fernandes and late Filomena Fernandes.

- GSBB organized Traditional cooking competition on the occasion of IDB- 2022.
- GSBB held 1st Climate Change Cell Meeting on 11.07.2022. Meeting chaired by Secretary, Environment & Climate Change, Govt. of Goa.
- Member Secretary attended Virtual Stakeholders meet organized by ICAR on 22.07.2022.
- Member Secretary delivered virtual lecture on Promotion, Development & Appraisal of Micro Enterprise Projects for inhouse training programme organized by NABARD.
- Member Secretary, GSBB inaugurated exhibition 'Our Biodiversity, Our Lifeline' organized by Dr. Dada Vaidya College of Education- Ponda on 24.08.2022.
- GSBB inaugurated first Community Seed Bank at Curtorim BMC office on 14.09.2022 at the hands of Dr. Vandana Shiva & organized interactive session at Panaji for BMC members.

- Verna Industries Association President (VIA) signed MoU with GSBB to take up plantation at various sites within Verna Industrial Estate. Smartlink granted permission to take up plantation of 50 mango saplings at Plot No. L3. In this regard Plantation programme was held on 17th November, 2022.

- GSBB supported the 7th International Conference on Opportunities and Challenges in Agricultural, Environmental & Biosciences for Global Development organized by Don Bosco college of Agriculture, held on 29th to 31st October 2022

- Member Secretary, GSBB delivered lectured on the topic "Climate Resilient Panaji" on 21st November 2022 for European Union's Urban Sustainability and Smart City Event.
- **Certification of Traditional Community Healthcare Providers:**
 Certification of Traditional Community Healthcare Providers (Traditional Healers) by the University of Trans-Disciplinary Health Sciences and Technology (TDU) approved as a Certification Body by the Quality Council of India (QCI) under its Voluntary Certification Scheme for Traditional Community Healthcare Providers (VCSTCHP) was facilitated by Goa State Biodiversity Board. The certificates were given at the World Ayurveda Conference at

special program held on 08.12.2022. The certification was an outcome of PBR documentation process.

First batch of thirty Quality Council of India (QCI) certified traditional healers from Goa State.

Three certified traditional healers from Goa were felicitated during the inaugural session of International Ethnopharmacology and Traditional Healers Conclave – at the World Ayurveda Congress

Other Significant activities of Goa State Biodiversity Board:

- **Plantation Program:** The major plantation activity carried out by Goa State Biodiversity Board (GSBB) along with Directorate of Civil Aviation is spearheading compensatory afforestation program of 5 lactree saplings over a period of 5 years, on behalf of Government of Goa, in association with GMR Goa International Airport Limited (GGIAL), as per compliance requirement for Environmental Clearance (EC) condition for Greenfield International Airport, Mopa, Goa. Till date GSBB has distributed approx. 6,39,278 number of tree saplings under the 'Mopa Airport Plantation Program' in the State of Goa.

Institute of Wood Science and Technology (IWST), Bangalore was appointed as monitoring agency for the 'Monitoring and Survivability Assessment of Mopa Airport Plantation Program'.

Success Stories of 'Mopa Airport Plantation Program':

- ✓ GSBB has distributed approx. 6,39,278 number of tree saplings under the 'Mopa Airport Plantation Program' in the State of Goa as on 20th January 2023.
- ✓ In the year 2022-2023 GSBB had distributed approx. 1,72,792 number of tree saplings under the 'Mopa Airport Plantation Program' in the State of Goa.
- ✓ GSBB had procured almost approx. 1.69 lakhs of saplings from the local nurseries of farmers & students who were encouraged to develop plant nurseries for the year 2022-23.
- ✓ Created livelihood opportunities to the local farmers and students.
- ✓ Young students were engaged in distribution of saplings, for keeping records, taking undertaking from the beneficiaries. They were further motivated to develop nurseries and for the year 2022-2023 they supplied approx. 14000 Nos of saplings to the GSBB for the 'Mopa Plantation Program'.
- ✓ With the help of Water Resource Department (WRD) arrangement was made to provide water to ensure long term survivability of trees in the village of Mopa.
- ✓ Encouraged locals to plant indigenous species of plants along with cash crops in order to provide healthy habitat for local fauna.
- ✓ Training for Apiculture was provided to the locals to promote apiculture as a means of livelihood and acted as an associate benefit from plantation activity.

- **Expert committee for designing, implementation and skilling for building eco- friendly water retention/bunds structure – Green Skilling, across the State of Goa in project mode.**

Activities carried under the Green Skilling Committee:

1. Restoration of a stretch of about 500m of Sariokarachokantor, Chodan on experimental basis through Chodan Madel BMC.
2. Restoration and revival of water bodies at Curtorim through Curtorim BMC.
3. Restoration and repair of bunds with local and traditional method at Cavelossim through Cavelossim BMC
4. Deweeding and cleaning of Udder tollem in Bakbatt, through Raia BMC
5. Construction of ponds under green skilling at Udyar, Savoi VeremVagurme.
6. Construction of the Bhandara in the Chicalim Rivulet, under Green Skilling with traditionally used material.

Restoration and repair of inner bunds of khazan land to revive agriculture at Amelo Agor bund, Cavelossim

Clay is being removed out of canoe and used for repair of Sarikaracho bund during restoration

Photos clicked during restoration work of Sarikaracho bund, Chodan Madel, Goa

Members present for the inspection in Kulagar near Amadkar's House, Udyar Savoi

Construction of the Bhandara in the Chicalim Rivulet

जैवविविधतेच्या नोंदीसाठी राज्यात उपक्रम

केंद्र सरकारचा पुढाकार : २३ रोजी आयोजन; तरुणांना देणार प्रोत्साहन

पणजी : पुढारी वृत्तसेवा

केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयाच्या अंतर्गत राष्ट्रीय जैवविविधता प्राधिकरण मंगळवारी २३ रोजी गोव्यातून स्थानिक जैवविविधतेच्या संवर्धनासाठी तरुणांना प्रोत्साहित करण्यासाठी एक उपक्रम सुरू करण्यात येणार आहे.

जैवविविधता कायदा, २००२ नुसार आवश्यक असलेले दस्तऐवज लोकांच्या सहकार्याने तयार करावे. 'लोक जैवविविधता नोंदणी' (पीबीआर) बद्दल तरुणांमध्ये जागरूकता पसरवणे हा यामागचा उद्देश आहे.

पीबीआर देशभरातील स्थानिकांनी त्यांच्या संबंधित क्षेत्रांमध्ये तयार केले पाहिजेत. त्या क्षेत्रासाठी विशिष्ट वनस्पती आणि प्राण्यांच्या संपूर्ण जैवविविधतेचे

दस्तऐवजीकरण केलं गेलं पाहिजे. गोव्याला एनबीएफडून मान्यता मिळाली आहे जिथे प्रत्येक गावात स्थानिकांच्या सहभागाने तपशीलवार अहवाल तयार केला जाणार आहे.

केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालय, मिशन लाईफ आणि सर्व राज्य जैवविविधता मंडळे आणि केंद्रशासित प्रदेश जैवविविधता परिषद यांच्या अंतर्गत एनबीएच्या सहकार्याने हा उपक्रम सुरू केला जात असल्याचे त्यांनी

- गोव्याला एनबीएफडून मिळाली मान्यता
- प्रत्येक गावात तयार करणार अहवाल
- १२ रोजी देणार एकदिवसीय प्रशिक्षण

सांगितले. २३ मे रोजी गोव्यातून राष्ट्रीय स्तरावरील कार्यक्रम सुरू होण्याआधी, गोव्यातील सर्व पदवीधर आणि पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांना आवाहन करण्यात आले आहे की वनस्पतीसाल, प्राणीसाल, जीवशास्त्र या विषयांतील प्रेमींनी १५ मे पासून आमच्या कार्यक्रमात सहभागी व्हावे, असे गोवा राज्य जैवविविधता मंडळाचे (जीएनबीटी) सदस्य सचिव प्रदीप सरगोकदाम

११ पूर्वी अर्ज करण्याचे आवाहन

निवडलेल्या विद्यार्थ्यांना त्यांच्या बचकळ्या प्रामाण्यपरीक्षा भेट देण्याची आणि त्या विशिष्ट गावाच्या जैवविविधता व्यवस्थापन समितीच्या पीबीआर मध्ये प्रवेश करण्याची संधी मिळेल. विद्यार्थ्यांना पीबीआरच्या अद्ययावतीकरण आणि प्रमाणिकरण प्रक्रियेत योगदान देण्याची संधी मिळेल. प्रशिक्षणोत्तर मूल्यामपनात चांगले गुण मिळवणाऱ्या विद्यार्थ्यांना केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयाच्या २३ मे रोजी होणाऱ्या देशव्यापी प्रक्षेपण कार्यक्रमात उपस्थित राहण्यासाठी आमंत्रित केले जाईल. स्वयंसेवकांना या राष्ट्रीय सरव्हातील सहभागाने प्रमाणिकरणी देण्यात येईल. विद्यार्थ्यांनी ११ मे पूर्वी गोवा जैवविविधता मंडळाकडे अर्ज करावेत, असे आवाहन असे सरगोकदाम यांनी केले आहे.

यांनी केले आहे. पीबीआर, त्याचे अपग्रेडेशन आणि पडताळणी याबद्दल जागरूकता वाढवणे हा या मोहिमेचा उद्देश आहे. देशभरातील पीबीआर अपग्रेडेशन आणि पडताळणीच्या यशाचा उत्तरेख पंतप्रधान नरेंद्र मोदी ५ जून रोजी या

जागतिक पर्यावरण दिनाभिमित त्यांच्या पाषाणात करतील. कार्यक्रमापूर्वी १२ मे रोजी सहभागींना एकदिवसीय प्रशिक्षण मिळेल. प्रशिक्षणानंतर विद्यार्थ्यांचे मूल्यामपना केले जाईल, अशी माहिती सरगोकदाम यांनी दिली.

Goa Edition
May 9, 2023 Page No.
epaper.enavabharat.com

जैवविविधतेचा सांभाळ कसा करणार ?

आंतरराष्ट्रीय जैवविविधता दिवस नेवरा येथील पंचायत सभागृहामध्ये दोन दिवसांच्या रंगभर कार्यक्रमाला पार पडला. या कार्यक्रमासाठी बेजमाता पद्मश्री राहीबाई सोमा पोपरे यांना आमंत्रित करण्यात आले होते. संप्रिथ खताचा वापर करून भाषण्या जमिनीत आपण आपलेच बी पेरून निर्माण केलेले अन्न खावे. रासायनिक खतापासून निर्माण होणाऱ्या अन्नामुळे वेगवेगळ्या रोगांची शिकार होणारे भारतीय नागरिकांना विषमूक्त ताटाची संकल्पना टववण्यासाठी व त्यासाठी अवरत तळमळीने कार्य करणाऱ्या पद्मश्री राहीबाईचे अनुभव व विचार कताना सारे सभागृह भारावून गेले. त्यांची साधी हल्हणी व उच्च विचार प्रेरणा युक्त होते. शेतकरी हा मगाचा पोषिदा आहे. जिथे जागा असेल तिथे हाहीतरी पिकवा, स्वतःच्या बियाणांचे जतन करा, गातीचे आरोग्य राखा ते कोणताही डॉक्टर ठीक करू शकत नाही. हे त्यांचे विचार युक्त व शेतकऱ्यांसाठी मार्गदर्शक आहेत. केंद्रीय पर्यावरण व वन राज्य मंत्री श्री अश्विनी कुमार चौधे यांच्या उपस्थितीत राष्ट्रीय स्तरावर लोक जैव विविधता रजिष्टर अद्यतन (update) व पडताळणी (verification) ह्या गोपनेचा शुभारंभ करण्यात आला. ह्या प्रसंगी केंद्रीय राज्य पर्यावरण व वन मंत्री श्री अश्विनी कुमार चौधे, माननीय मुख्यमंत्री श्री प्रमोद सावंत, माननीय नागरिक बांधकाम खात्याचे मंत्री जे राज्य जैवविविधता मंडळाचे अध्यक्ष आहेत व इतर कल्यांनी गोव्याची जैवविविधता जी मुख्यत्वेकरून डोंगर व खाजन जमिनीत आहे तिचे संरक्षण करण्यावर भर दिला व ह्यासाठी सर्व लोकांनी व

जैवविविधता समित्यांनी जबाबदारी घ्यावी, सरकार सहकार्य करेल असे आश्वासन दिले. ह्या आश्वासनाची पूर्तता करण्यासाठी सरकारने पर्यावरणास हानीकारक ज्या कायद्यात दुरुस्त्या केल्या व करणार आहे त्यामागे घेणे आवश्यक आहे. नगर नियोजन खाते ह्या बाबतीत आघाडीवर आहे. हे खाते जनतेसाठी नसून फक्त बिल्डर लॉबीसाठी काम करते. गोव्याच्या नैसर्गिक -हासास हेच खाते मुख्यतः जबाबदार आहे. हे खाते अत्यंत लाचखोर असून माजी मुख्यमंत्री स्वर्गीय मनोहर पर्रीकर यांनी सुद्धा या संदर्भात असे विधान केले होते. पण गमत म्हणजे या खात्यातील कोणत्याही अधिकाऱ्यांवर कधीच कारवाई केली नाही. सध्याचे नगर नियोजन मंत्र्यांनी १६ बी ही कायदा दुरुस्ती रद्द करून त्या अंतर्गत केलेल्या भूरूपंतराला बेकायदा ठरवून ते रद्द केली, पण नगर नियोजन कायदातील प्रादेशिक आराखडा २९ दुरुस्ती सतरा (ii) या कलमाला जोडून त्या अंतर्गत ७६ हजार चौरस मीटरचा एक डोंगर बिल्डरच्या घशात घालता. द गोवा लॅंड डेव्हलपमेंट आणि बिल्डिंग कन्स्ट्रक्शन २००० या कायद्यानुसार डोंगर उतरणीवरील बांधकामावर असलेली बंदी उठवण्यात आली आणि त्यानंतर गोव्यातील सारे डोंगर व त्यामध्ये असलेली जैवविविधता मोठ्या

गणपत वि सिद्धये
बिडुण

प्रमाणात नष्ट झाली. याच कायद्यामध्ये एका अधिसूचनेद्वारे नवीन दुरुस्ती सुचवण्यात आल्या असून त्यामुळे शेतजमिनींवर कॉर्किटची जंगले उभी राहणार आहेत. शेतजमिनी तीन वर्षे पडीक असतील तर त्या सरकार ताब्यात घेऊन बिल्डरला देण्याचा कायदा याआधीच पारित करण्यात आला आहे. शेतकी खाते व वन खाते यावर पर्यावरण रक्षणाची जबाबदारी आहे. ते कोणत्याही ना हरकत दाखल्यावर डोळे भिडवून सहा करण्यात धन्यता मानत आहे. कोणत्याही अभ्यासाशिवाय शेकडो झाडे कापण्याची

परवानगी देण्यात येत आहे. माननीय म् पाणीटंचाईचा उल्लेख आपल्या भाषण पाण्यासाठी आपण इतर राज्यांवर अवलं मोठ्या मोठ्या हॉटेल व रहिवासी प्रकल्प मंजुरी दिली जात आहे. यासाठी १०० ते खोस बोअरवेल खोदल्या जात आ कोणत्याही खात्याचे नियंत्रण नाही. तासाला दर दिवशी कुठे ना कुठे पर्यावर होत आहे. सरकारला कायद्याचे बळ आ मतदानाची शक्ती विकली जात आहे. संवेदनशीलतेचा अंत झालेला आहे. व जागृत नागरिक व संघटना लोकांना जा प्रयत्न करीत आहे पर्यावरणाचा नाश रो झगडत आहेत. नागरिक स्वतःच्या सुरक्षी तोडण्याची हिंमत दाखवत नाहीत. उघड स्वतःच्या निसर्गरम्य राज्याचा विध्वंस बघत आहे. जागृत मतदार स्वतःची कुटुंबाचे हित सांभाळण्यात गुंतलेला आ आग आपल्या घरापर्यंत येत नाही तो करण्याची गरज नाही याबद्दल तो ठाम अ परिस्थितीमध्ये लोकांनी व जैवविविधता कोणत्या व कशा पद्धतीने जैवविविधते करावा जैवविविधतेचे अद्यतन कसे करा करीतच कार्यक्रमातून घरी येण्यासाठी प्रशस्ती उत्तरे नजीकच्या काळात र शक्यता नाही, पण मनातले हे विचार पुन सुरक्षित कोषामध्ये शिरण्याआधी पोहोचवावे व उत्तरे नाहीत, पण निदा आठवणीत राहावे यासाठी हा लेख प्रपंच

Biodiversity committees express concern over amendment of central Biological Act 2002

Say it will affect traditional medicine practitioners (Ganvtti Voiz) and local medicinal plants

Team Herald

MARGAO: Fearing terrible impact on traditional medicines of Goa and the local community involved in the business, Chairmen's of Biodiversity Management Committees have expressed concern over the proposed amendment to central Biological Diversity Act 2002.

On Wednesday few Chairmen's of Biodiversity Management Committees of Goa held a meeting with Dr Pradip Sarmokadam, member secretary of Goa State Biodiversity Board (GSBB) at Saligao, wherein the members resolved to give suggestions to the Parliamentary Committee, after taking opinion from the experts.

It may be recalled that on December 16, 2021, India

proposed amendments to the Biological Diversity Act of 2002 by introducing the Biological Diversity (Amendment) Bill, 2021. Among other things, the Act imposes an Access and Benefit Sharing (ABS) fee on companies that use biological resources in their operations.

However, it seems Goa was in the dark with regard to the above proposed amendment, and hence Chairmen's of Biodiversity Committees from different villages met the member secretary of GSBB, and discussed the issue.

It is pertinent that many environmentalists from other parts of the country have already expressed concern over amendment on the grounds that it prioritises intellect commercial

trade at the expense of Act's key aim of con resources.

Speaking to Herald Xavier Fernandes, Chairman of Raia Biodiversity Committee said that it is an amendment to the Biological Diversity Act, 2002 in the large interest of the country.

"We met the GSBB in order to discuss the amended bill, as Goa was in the dark about the issue," said Fernandes.

However, J Santano Rodrigues, Chairman of Cur-torim Biodiversity Committee expressed concern over the proposed amendment to central Biological Act 2002, citing that it will affect the traditional medicine practitioners (Ganvtti Voiz), and also to local medicinal plants.

"The locals will have no

rights over the medicinal plants in Goa. It will further create an impact on the traditional medicine practitioners, which is considered as Goa's heritage," said Rodrigues.

He further said that Goa besides other States like Kerala, were not taken into consideration at the time of discussion, as these States are very rich in medicinal plants.

The text of the Bill says that it proposes to "widen the scope of levying access and benefit sharing with local communities and for further conservation of biological resources, but Goa has a fear that all the rights of the locals involved in the traditional business will be taken away with the proposed amendment in the Bill.

पुढारी

सांकवाळमध्ये मरिना प्रकल्पाला विरोध

जैवविविधता व्यवस्थापन समिती बैठक : कालवा, तिस्सरे संवर्धनासाठी होणार जागृती

वास्तो : पुढारी वृत्तसेवा

सांकवाळ खांदीमध्ये मरिना प्रकल्प उभारण्यास विरोध करण्याचा निर्णय सांकवाळ जैवविविधता व्यवस्थापन समितीच्या बैठकीत घेण्यात आला. जैवविविधता अभियंता सत्यम सत्यम यादवने यादवने जैवविविधता नट कल्पान्यासिस्ट घांयने ती कायदां कल्प्याची सूचना करण्यात आली. विखारी, सांकवाळ खांदीतील कल्प्या कायना (अंगरदर), तिस्सरे, मॅट्रुओम (विडोपेन अंगरदर) ने संवर्धन व्हावे. यासाठी विखारी जैवविविधता व्यवस्थापन समितीच्या मदकायाने जागृती मोहीम मूक शरणागता निरणे घण्यात आला. सांकवाळ मरिना निरणे निर-

वास्तो : सूचना प्रमाणपत्रातपयेंत नवीन इम. गिरीश पिल्ले, तुळशीदास (छाया : अक्षीदा राणे)

याच्या अर्जाव्यतिरिक्त संवर्धन अभियंता नवीन इम. गिरीश पिल्ले, तुळशीदास (छाया : अक्षीदा राणे)

जैवविविधतेची नामधूम कल्पान्यासिस्ट व्हावी कायदां खांदीतून कालवा सांदल्यावर हे तैपेय सोदून त्याची कल्पे तैपे टाकण्याची गरज आले. परंतु, जागरूक कालवा यरी घेऊन नवात, त्यामुळे कायनाच्या संवर्धनावर मोठे परिणाम होत आहे. येथील जैवविविधता पुरविले निधीसाठी संघावृत्त ठेवण्याची गरज आहे. त्यामुळे जैवविविधतेची सांरधून कायनासिस्टीयात मोय ही कवादां करण्याचा विचार असल्याने नवीन कायनां सगिलेले.

तसेच इतर मदण्याची बैठक झाली. बैठकीत विविध विषयांवर चर्चा करण्यात आली. सांकवाळ खांदी हे जैवविविधतेचे सृष्ट आहे. त्यामुळे तिचे संवर्धन करण्याची गरज व्यक्ता करण्यात आली. या अर्जावृत्त मरिना प्रकल्प उभारण्याचा प्रकल्प मंतीक्याकडून दोन अयल्यावयव

चनां करण्यात आली. मदर प्रकल्प सांकवाळ खांदीत उभारण्यात आला तर तेथील जैवविविधता नष्ट होण्याची भीती असल्याने त्या प्रकल्पाचा विरोध करण्याचा एकमुष्टी निर्णय घेण्यात आला. निवृत्ती ये सांकवाळ खांदीकडे आशिया सुदोन केंद्री न निरकल्प

विद्येनेम अंगरदरची पैदास होते परंतु, त्याचे मोय संवर्धन होण्यासाठी पर्याय तैपे प्रयत्न केलें जात नाहीत. कालवा, तिस्सरे (गिराले) पिळत असल्याने तैपे मोठ्या प्रमाणात लोका येतात. तिस्सरे, कालवा मोठ्या करताना ते मोय सुबदली पेंत नाही. सरकळ तिस्सरे, कालवा कायने जाणात

सांकवाळ जैवविविधता व्यवस्थापन समितीच्या जेन जैवविविधता अहवालावरून सूचना प्रमाणपत्र निजाल्यावरून अभियंता करण्यात आले. याच्या विखारी जैवविविधता व्यवस्थापन व सांकवाळ जैवविविधता व्यवस्थापन समितीच्या अने प्रमाणपत्र मिळाने आहे.

मातीची जैविक धनसंपदा जोपासणे गरजेचे

► डॉ. प्रदीप सरमोकादम
► वारखंड - नागझर येथे
प्रबोधन शिबिर

■ टीम दैनिक हेराल्ड

वारखंड, दि. १४ : झपाट्याने होत असलेला बदल पाहता नैसर्गिक धनसंपदा लुप्त होताना पण पाहतो. कळनुसार बदल हा जरी अपेक्षित असला तरी ज्या आधारे मनुष्याचे जीवन गुंफलेले आहे त्या अवर्तीभवतीच्या नैसर्गिक जैविक विविधता आज मोठ्या प्रमाणात नष्ट होताना आपण पाहत आहोत. या अशा जागतिक विकासाच्या ताटेत या मातीचा नंध आणि मातीची जैविक धनसंपदा जोपासणे आता काळाची गरज बनली आहे, असे प्रतिपादन गोवा राज्य जैव विविधता मंडळाचे सचिव डॉ. प्रदीप सरमोकादम केले.

जैविक विविधता व्यवस्थापन समिती वारखंड येथे आयोजित वारखंड - नागझर पंचायत प्रबोधन शिबिरात ते प्रमुख पाहुणे या नात्याने

वारखंड : सन्मानित महिलांसोबत डॉ. प्रदीप सरमोकादम, संपादक अशित बगळे, राजमोहन शेट्टे, डॉ. प्रतीक्षा नारळकर खलप, सीमा खडपे, गौरी जोसलकर, सखाराम परब, वृंदा तुळसकर, सी कविता कांबळी, सी. नित परब आदी मान्यवर.

बोलत होते. यावेळी दैनिक हेराल्डचे संपादक अशित बगळे, शिक्षक व अध्यापक राजमोहन शेट्टे, डॉ. प्रतीक्षा नारळकर खलप, जिल्हा पंचायत सदस्य सीमा खडपे, सरपंच गौरी जोसलकर, समितीचे अध्यक्ष सखाराम परब, वृंदा तुळसकर, कविता कांबळी, नित परब आदी मान्यवर उपस्थित होते.

यावेळी सीमा खडपे म्हणाल्या की, आमच्या पूर्जोनी धानो, सिमोत्सव आदी विविध सण उत्सवातून आमची संस्कृती टिकवून ठेवली आहे ती नव्या पिढीने आत्मसात करून टिकवून ठेवली पाहिजे. महिलांनी धानो, फुगडीतून आमची संस्कृती टिकवून ठेवली आहे. संपत्ती, दामिने यापेक्षा पाठीवर घडलेली कोंतुकाची धाप ही

मोठी आहे.

अशित बगळे म्हणाले की, संस्कृती आणि विविधता हीच आपली खरी ओळख आहे. आपले पूर्ण जीवनच यामध्ये व्यापले आहे. पूर्वपार धातत आलेल्या वालीरीली आणि माणुसकी जरी माणसाने जपल्या तरी येणाऱ्या पिढीसाठी ते खूप मार्गदर्शक ठरतील. नाव आणि असलेले गावण टिकवणे

हे आता तुमचे काम आहे. सांगितले.

राजमोहन शेट्टे यांनी सी ही आहे ती जन्मी आहे. आपली या संस्कृतीची जन्म ही तीच आपली लोक परंपरा टिकवून ठे समुद्र वारसा जो आपल्या नजरे आहे. हे तिच्या स्वागळे प्रतीक असे शेट्टे यांनी सांगितले.

या कार्यक्रमानिमित्त झालेले ३ हे तिच्या योगदानासाठी क शुक्रज्ञता आहे. डॉ. प्रतीक्षा नारळ सीमा खडपे, गौरी जोसलकर मान्यवरांनी सुद्धा प्रबोधन पार मांडले. सलग तिसऱ्यांदा ३ म्हणून निवडून आलेले सखार यांनी कार्यक्रमाचे स्वागत प्रास्ताविक केले. वारखंड न पंचायत क्षेत्रातील विविध अशा आणि धानो या लोककला प्र उभ आरुष्य खर्ची करण्याचा २ः महिलांचा पाहुण्यांच्या हस्ते ३ करण्यात आला. सुसंस्थान । देसाई यांनी केले. आपार नीत यांनी मानले.

जैवविविधता धोरणासाठी आराखड्याची प्रक्रिया सुरु

उपसमितीची स्थापना नागरिक, शास्त्रज्ञ, संशोधकांकडून सल्ले मागविले

■ टीम दैनिक हेराल्ड

पणजी, दि. ६ : गोवा राज्य जैवविविधता धोरण आणि कार्यवाही आराखडा तयार करण्याची प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे. आंतरराष्ट्रीय निसर्ग संवर्धन युनियनच्या (आययूसीएन) २०२० नंतरच्या जागतिक जैवविविधता स्वनेवर आधारित असा हा देशातील पहिलाच आराखडा आहे. राष्ट्रीय जैवविविधता संरक्षण योजनेला अनुसरून आराखडा तयार करण्यासाठी गोवा राज्य

जैवविविधता मंडळाने ४५ सदस्यांचा समावेश असलेल्या उपसमितीची स्थापन करण्यात आली आहे. जैवविविधता मंडळाचे सदस्य सचिव प्रदीप सरमोकादम यांनी सांगितले की, राज्याच्या जैवविविधतेची सखोल माहिती या आराखड्यात असेल. यात स्थानिक लोकांना मंडळात सहभागी करून स्रोतांच्या संवर्धनासाठी धोरणे आणि मार्गदर्शक तत्त्वे निश्चित केली जातील. स्रोतांना स्थानिकांच्या उपजीविकेशी जोडण्याचा या

मोहिमेचा उद्देश आहे, असे त्यांनी स्पष्ट केले.

नागरिक, जैवविविधता व्यवस्थापन समित्या, शास्त्रज्ञ, संशोधक आणि इतरांकडून या आराखड्यासाठी सल्ले मागवण्यात आले आहेत.

सदर योजना नैसर्गिक स्रोतांचा शाश्वत वापर निश्चित करण्यासाठी विविध क्षेत्रीय पैलू सुव्यवस्थित करण्यावरही भर देणार आहे. यामुळे जीवनाचा दर्जा सुधारण्यासाठी मदत होईल तसेच जैवविविधतेच्या नुकसानात घट सुनिश्चित करते.

याविषयी मिळालेल्या माहितीनुसार, या आराखड्यात विविध भाग असून त्यात जैवविविधतेची सध्याची स्थिती, धोके, किनारी, सामग्री जैवविविधतेचे संरक्षण आणि असुरक्षित परिसंस्था, शाश्वत विकास योजना, पारंपरिक ज्ञान, कृषी-जैवविविधता, हवामान बदल आदींचा समावेश असेल.

उपसमितीकडून आराखड्याचा मसुदा सादर करण्यात आल्यानंतर मंडळातर्फे उत्तर आणि दक्षिण गोव्यातील नागरिकांसोबत सल्लामसलत केली जाईल.

जैवविविधतेचे जतन, उत्पत्ती करा

सरमोकादम : जैवविविधता व्यवस्थापन समिती सदस्यांना मार्गदर्शन

लोकमत न्यूज नेटवर्क
हणजेच : जेनेटिक, स्पाइसेस व इकोसिस्टम असे तीन प्रकारच्या जैवविविधता जगामध्ये आढळून येतात. साधारण ८७ लाख जैवविविधतेचे वेगवेगळे प्रकार जगात उपलब्ध आहेत. काही जैवविविधतांची किंमत करता येत नाही, त्या अमूल्य आहेत, असे गोवा राज्य जैवविविधता मंडळाचे सदस्य सचिव प्रदीप सरमोकादम यांनी सांगितले.

गोवा राज्य जैवविविधता मंडळातर्फे उत्तर गोव्यातील पंचायतीतून नव्याने स्थापन केलेल्या जैवविविधता व्यवस्थापन समितीच्या सदस्यांना मार्गदर्शन करण्याचा कार्यक्रम साळगाव येथील गोवा राज्य प्रदूषण

मंडळाच्या सभागृहात आयोजित केला होता.

सरमोकादम म्हणाले की, या जैवविविधता सांभाळण्यासाठी त्यांचे जतन व त्यांची नवीन उत्पत्ती करण्यासाठी जागतिक जैवविविधता समितीची स्थापना केली आहे. जैवविविधता व्यवस्थापन समिती ही स्वायत्त संस्था असली तरी तिला कोणत्याही प्रकारच्या कारवाईचे अधिकार नाहीत. त्यामुळे लोकांशी संवाद साधून जैवविविधता राखण्यासाठी प्रयत्नांची गरज आहे.

यावेळी त्यांनी उपस्थित उत्तर गोव्यातील जैवविविधता समितीचे अध्यक्ष व सदस्यांना गोवा राज्य जैवविविधता मंडळाची आणि

जैवविविधता व्यवस्थापन समितीची स्थापना करण्यामागची भूमिका आणि त्यांचे कार्य याबद्दल माहिती दिली. तसेच जैवविविधता व्यवस्थापन समितीच्या सदस्यांची जबाबदारी कोणती व कोणत्या समस्यांना आणि अडचणींना सामोरे जावे लागते याबद्दल विस्तृत माहिती दिली. जैवविविधता व्यवस्थापन समितीतर्फे राबविण्यात येणाऱ्या उपक्रमांना गोवा राज्य जैवविविधता मंडळाचे सर्व तऱ्हेचे सहकार्य दिले जाईल असे आश्वासन त्यांनी यावेळी उपस्थितांना दिले.

यावेळी त्यांनी सर्व पंचायतीच्या जैवविविधता व्यवस्थापन समितींना जैवविविधता कार्याची नियमावली व माहिती पुस्तिका दिली.

लोकमत

लडाखच्या जैवविविधता शिष्टमंडळाची काणकोणला भेट

लोकमत न्यूज नेटवर्क
काणकोण : अभ्यास दौऱ्यावर राज्यात आलेल्या लडाख येथील जैवविविधता मंडळाच्या शिष्टमंडळाने श्रीस्थळ जैवविविधता व्यवस्थापन समितीची भेट घेऊन कामकाजाची माहिती जाणून घेतली.
शिष्टमंडळाने श्रीस्थळ पंचायत कक्षेतील चापोली धरण, नगर वन, श्रीस्थळ येथील जरमल झाड अशा वेगवेगळ्या ठिकाणी भेट देऊन माहिती करून घेतली व श्री मल्लिकार्जुन देवाचे दर्शन घेतले. त्यानंतर झालेल्या बैठकीत वेगवेगळ्या विषयांवर सविस्तर चर्चा करण्यात आली.
बैठकीच्या सुरवातीला अध्यक्ष

लडाखच्या जैवविविधता शिष्टमंडळाने काणकोणमधील जैवविविधता समितीच्या सदस्यांची भेट घेतली.

विनय तुबकी यांनी स्वागत केले, तर सदस्य शिरीष पे यांनी समितीच्या कार्याविषयी तथा नोंद वही तयार करण्याच्या प्रस्तावावर सविस्तर

माहिती दिली. तर सदस्य दामोदर च्यारी यांनी आभार प्रदर्शन केले.
समिती सदस्य अंजली गावकर, चंदा देसाई, गोविंद वेळीप, तेजस

नाईक गावकर, प्रताप नाईक गावकर व सतीश गोसावी तसेच माजी सरपंच व विद्यमान पंच गणेश गावकर यांनी चर्चेत भाग घेतला.

यावेळी काणकोणचे गटविकास अधिकारी अनिल नाईक यांनी शिष्टमंडळास उपयुक्त माहिती दिली. तत्पूर्वी शिष्टमंडळाने आगोंदा जैवविविधता समितीची भेट घेतली. यावेळी सरपंच प्रिंटल फर्नांडिस यांनी स्वागत केले. शाबा देसाई यांनी आभार मानले.

यावेळी माजी सरपंच फातिमा रॉड्रिगज, सूरज नाईक गावकर, नारायण देसाई व अन्य सदस्य उपस्थित होते. यावेळी झाडे लावून वनमहोत्सव साजरा केला. त्यानंतर शिष्टमंडळाने पर्टगाळ येथील पुरातन वटवृक्षाची पाहणी केली व हत्तीपावल येथील वन खात्याच्या केंद्राला भेट दिली.

सर्व गावांचे जैवविविधता नकाशे तयार करणार

■ टीम दैनिक हेराल्ड

► मुख्यमंत्र्यांची माहिती

► मयेसाठी पहिला नकाशा तयार

बोलत होते.

मये गावाला मोठे महत्त्व जैवविविधतेमुळे आले असून त्याचे चांगले फायदे मिळतील. पूर्वीपासून आमचे ज्येष्ठ लोक वनस्पतींचे संरक्षण करीत होते.

ज्येष्ठानी त्याचे सतत संवर्धन केले आहे. त्यांचा आदर्श ठेवून नव्या पिढीने ही विविधता जपणे गरजेचे आहे. जैवविविधता सांभाळण्यासाठी प्रत्येक गावातील ग्रामस्थांनी जबाबदारी घेणे महत्त्वाचे आहे, असे मुख्यमंत्र्यांनी सांगितले.

याप्रसंगी व्यासपीठावर आमदार प्रेमेंद्र शेट, जैवविविधता मंडळाचे सदस्य सचिव प्रदीप सरमोकादम, जिल्हा सदस्य शंकर चोडणकर, सरपंच

पान २ ►

जंगली अळंबीचे संवर्धन करा

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पणजी : गोवा राज्य जैवविविधता मंडळाने पावसाळ्यात जंगलात उगविणारी अळंबी मोठ्या प्रमाणात न काढण्याचे लोकांना आवाहन केले आहे. अळंब्यांच्या जातीचे संरक्षण करण्यासाठी त्या जागी पन्नास टक्के अळंबी ठेवावी, असे आवाहन केले आहे.

जंगलामध्ये वारूळांवर उगवणारी अळंबी मोठ्या प्रमाणात तोडल्याने पर्यावरणाचा समतोल बिघडतो. आज अनेक अळंब्यांच्या जाती नष्ट झालेल्या आहेत. तसेच पूर्णपणे वाढ न झालेली लहान अळंबी काढल्याने पुढील

वर्षामध्ये अळंबी उगविण्याचे प्रमाण कमी होत जाते. पुढच्या वर्षी अळंबी येण्यासाठी पूर्णपणे वाढ झालेली अळंबी त्यावर कुजली पाहिजे आणि मातीत विघटित झाली पाहिजे.

तसेच अळंब्यांचे लहान कळे काढण्याच्या प्रकारामुळे पर्यावरणाचा समतोल बिघडतो. पर्यावरणाचा समतोल बिघडल्याने माकड तापासारखा संसर्ग पसरण्याची शक्यता असते. खाजगी वन मालकांनीही आपल्या वनात उगवणाऱ्या अळंब्यांच्या जातीचे संरक्षण करण्यासाठी प्रयत्न करावे असेही मंडळाने आवाहन केले आहे.

Banalkars demand Village Biodiversity Committee to be dissolved

Allege that the committee formed by the panchayat fails to take up the important issues

By Nandini

MARGAO: Villagers of Benauidim on Sunday alleged that the Village Biodiversity Committee formed by the panchayat failed to take up the important issues, despite witnessing the incidents of destruction to the environment, and hence they have demanded to dissolve the committee immediately.

Benauidim panchayat held yet another gram sabha on Sunday after the marathon discussion on Wednesday postponement and on the issue of laying pipeline for the treated sewage water from Ghoru sewage treatment plant.

Villagers gathered in large numbers demanded to dissolve the Village Biodiversity Committee, headed by the Deputy Sarpanch, Nitesh

It was brought to the notice of the villagers that only two meetings have been conducted since the formation of the committee in 2018. Villagers express anger over the committee for not showing any sensitivity towards the destruction of the environment in Benauidim.

Protesters said it was brought to the notice of the villagers that only two meetings have been conducted since the formation of the committee in 2018. Villagers expressed anger over the committee for not showing any sensitivity towards the destruction of the environment in Benauidim. The biodiversity committee failed to have a single meeting, despite knowing the facts that there exist environmental issues in the village.

Sunday's gram sabha commenced at around 10 am and it was later adjourned. The issue pertaining to the annual budget was supposed

to be discussed at the meeting, but failed to pass the budget due to other issues raised by the villagers.

Several villagers took strong objections to the minutes for not recording the topics discussed at the meeting held on April 24. They also demanded an inquiry by the Block Level Officer and Panchayat Department into the matters pertaining to the budget. They were surprised to know that the resolutions moved by the villagers were not recorded in the minutes of the last gram sabha meeting.

There are no records in the minutes of the last meet-

ing pertaining to the same. The panchayat was also complained with the Sarpanch, Nitesh Nitesh.

The villagers were also informed that the committee was formed in 2018 and it was supposed to have held a meeting every year. However, the committee failed to hold a meeting since its formation. The villagers were also informed that the committee was formed in 2018 and it was supposed to have held a meeting every year. However, the committee failed to hold a meeting since its formation. The villagers were also informed that the committee was formed in 2018 and it was supposed to have held a meeting every year. However, the committee failed to hold a meeting since its formation.

सर्व गावांचे जैवविविधता नकाशे तयार करणार

सुवर्णा चोडणकर, सुफला गडेकर, गटविकास अधिकारी श्रीकांत पेडणेकर, रमेश प्रभुगावकर, पाणलोट संघ अध्यक्ष सखाराम पेडणेकर, पंचायत सदस्य व इतर मान्यवर उपस्थित होते.

आमदार प्रेमेंद्र शेट यांनी निसर्गसंपन्न मये गावात देशातील पहिला जैवविविधता अॅटलस तयार केला, त्याबद्दल त्यांचे अभिनंदन केले.

डॉ. प्रदीप सरमोकादम यांनी जैवविविधता मंडळाच्या कार्याची माहिती देताना गोव्याला हवामान बदलाचा फटका बसणार असल्याने गावागावात जागृती व निसर्ग पर्यावरण रक्षणसाठी विविध योजना निश्चित करण्याची गरज असल्याचे सांगितले.

सरपंच सुवर्णा चोडणकर यांनी स्वागत केले. विश्वास चोडणकर यांनी पाणलोट संघाच्या कार्याची माहिती दिली. डॉ. शिल्पा भोसले यांनी मये जैवविविधतेबाबत सविस्तर माहिती दिली. सखाराम पेडणेकर यांनी कार्यक्रमाची रूपरेखा सांगितली.

यावेळी हर्षदा गावस, डॉ. प्रणय वैद्य, अमित राज, गौतम बोरकर, जगनाथ फडते, शिवा गोसावी, शिवाचरण गावस, डॉ. शिल्पा भोसले, सिद्धी गाड, शोभा कवठणकर, सोना गावकर, तेजस्वी महाले, वैभव नाईक, क्रांती सावंत, प्रांजळ गावकर तसेच विविध मान्यवर तसेच विद्यार्थ्यांचा गौरव करण्यात आला. यावेळी अॅटलस तसेच पोस्टर्सचे अनावरण करण्यात आले.